

D. EMISNÁ ČINNOST NBS A PEŇAŽNÝ OBEH

1. EMISIA SLOVENSKÝCH PEŇAZÍ

V roku 2001 zabezpečila Národná banka Slovenska v súlade s potrebami peňažného obehu dotlač bankoviek v nominálnej hodnote 20 Sk a 100 Sk. Okrem nich boli od výrobcu dovezené bankovky v hodnote 500 Sk vyrobené koncom roka 2000. V hodnotenom období bolo vyrobených a zahraničnými výrobcami dodaných 158,02 mil. kusov bankoviek. Dvadsaťkorunové bankovky boli vytlačené v kanadskom závode BA Banknote nemeckej tlačiarne cenín Giesecke & Devrient a bankovky v nominálnych hodnotách 100 Sk a 500 Sk v britskej tlačiarne cenín De La Rue Currency.

Okrem uvedených bankoviek bola v roku 2001 zabezpečená i výroba 62,33 mil. kusov mincí v nominálnej hodnote 10 halierov, 20 halierov, 50 halierov a 2 Sk. Okrem bankoviek a mincí určených na hotovostný peňažný obchod vydala Národná banka Slovenska štyri pamätne mince. Tri z nich boli vyrazené zo striebra a štvrtá: Svetové dedičstvo UNESCO – Vlkolíneček, rezervácia ľudovej architektúry, bola vyrazená zo zlata. Všetky obchodové a pamätne mince vyrobila Mincovňa Kremnica, štátny podnik.

1.1. Stav peňazí v obehu

Hodnota obeživa (vrátane obeživa v pokladniciach NBS) dosiahla k 31. decembru 2001 sumu 91,5 mld. Sk. V porovnaní s rovnakým obdobím

predchádzajúceho roka vzrástla v roku 2001 hodnota peňazí v obehu o 15,3 mld. Sk (o 20 %), čo predstavuje doteraz druhý najvyšší medziročný nárast od vzniku slovenskej meny. Vývoj obeživa (podľa stavu ku koncu jednotlivých mesiacov) mal typický priebeh, v prvom štvrtroku klesal (minimálna hodnota 72,6 mld. Sk k 31. marcu 2001) a od apríla do konca roka znova rástol.

Vývoj denného stavu peňazí v obehu zodpovedal vývoju v roku 2000 s prírastkom približne 9 – 11 mld. Sk. Tento prírastok sa od konca októbra zvýšil o 4 – 6 mld. Sk a v decembri dosiahla hodnota obeživa maximálnu hodnotu 95,5 mld. Sk. V štvrtom štvrtroku 2001 sa na výraznom raste obeživa podieľali okrem sezónneho predvianočného zvýšenia najmä výplaty náhrad za nedostupné vklady klientov Devín banky, a. s., a rozvoj siete hypermarketov otváraných koncom roka.

Z celkového množstva peňazí v obehu tvorilo obeživo v pokladniciach komerčných bánk, ktoré je účtovne súčasťou obeživa, v priemere 10,4 % (merané ku koncu mesiacov), čo bolo v porovnaní s rokom 2000 približne o 1,5 % menej.

1.2. Štruktúra obeživa

K 31. decembru 2001 dosiahla hodnota bankoviek v obehu sumu 89,6 mld. Sk, čo v porovnaní s rovnakým obdobím predchádzajúceho roka znamenalo nárast o 20,2 %.

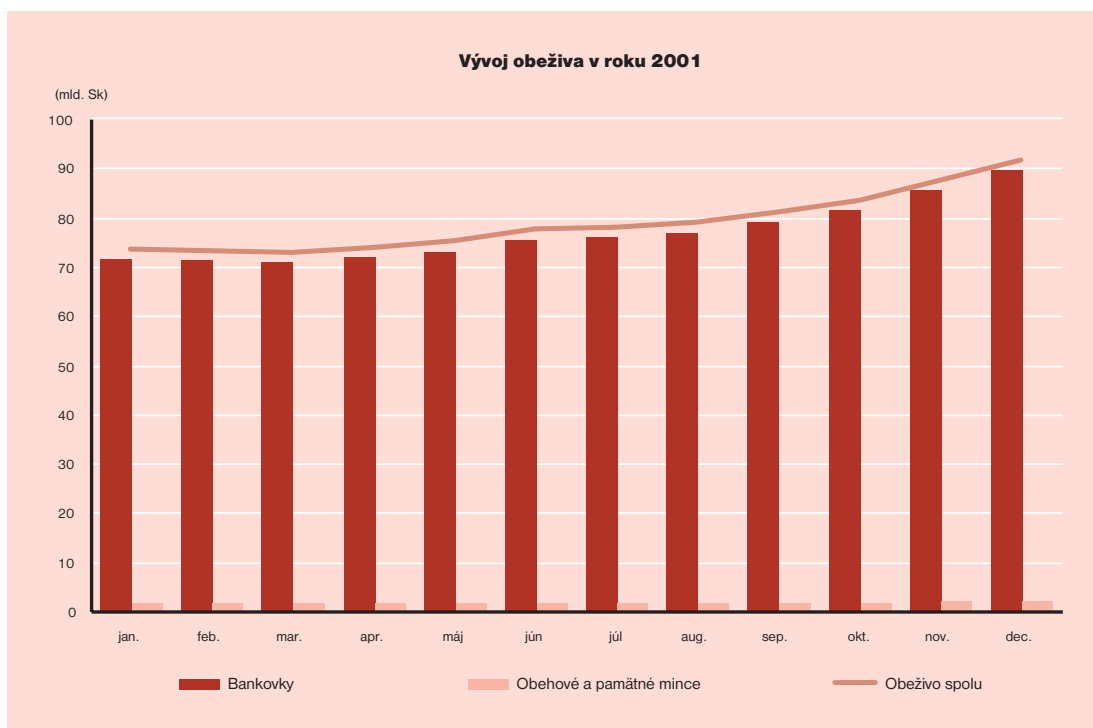
Pamätne mince vydané NBS v roku 2001

(v ks)

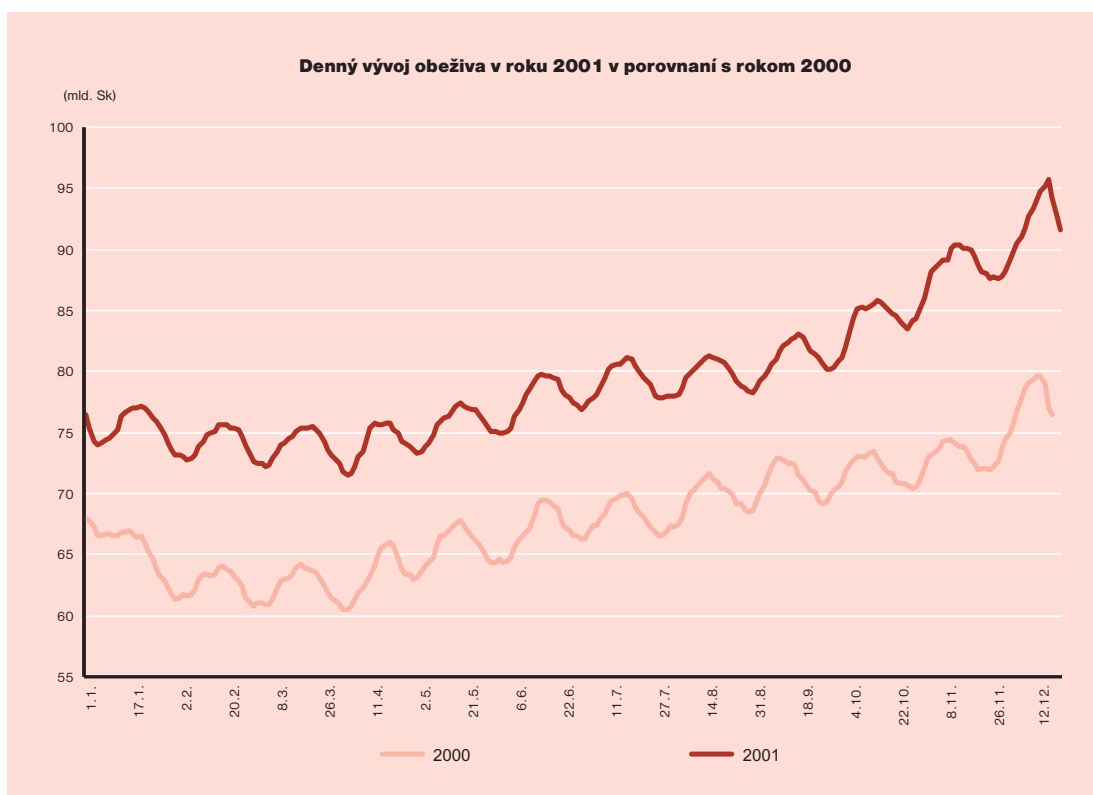
Nominálna hodnota	Udalosť, ktorú minca pripomína	Počet vydaných mincí spolu	z toho PROOF	Vyhláška NBS
PSM 500 Sk	Ochrana prírody a krajiny – Národný park Malá Fatra	12 000	1 800	176/2001 Z. z.
PSM 500 Sk	Začiatok tretieho tisícročia	17 000	4 000	395/2001 Z. z.
PSM 200 Sk	80. výročie narodenia Alexandra Dubčeka	15 800	3 000	458/2001 Z. z.
PZM 5000 Sk	Svetové dedičstvo UNESCO – Vlkolíneček, rezervácia ľudovej architektúry	7 200	7 200	454/2001 Z. z.

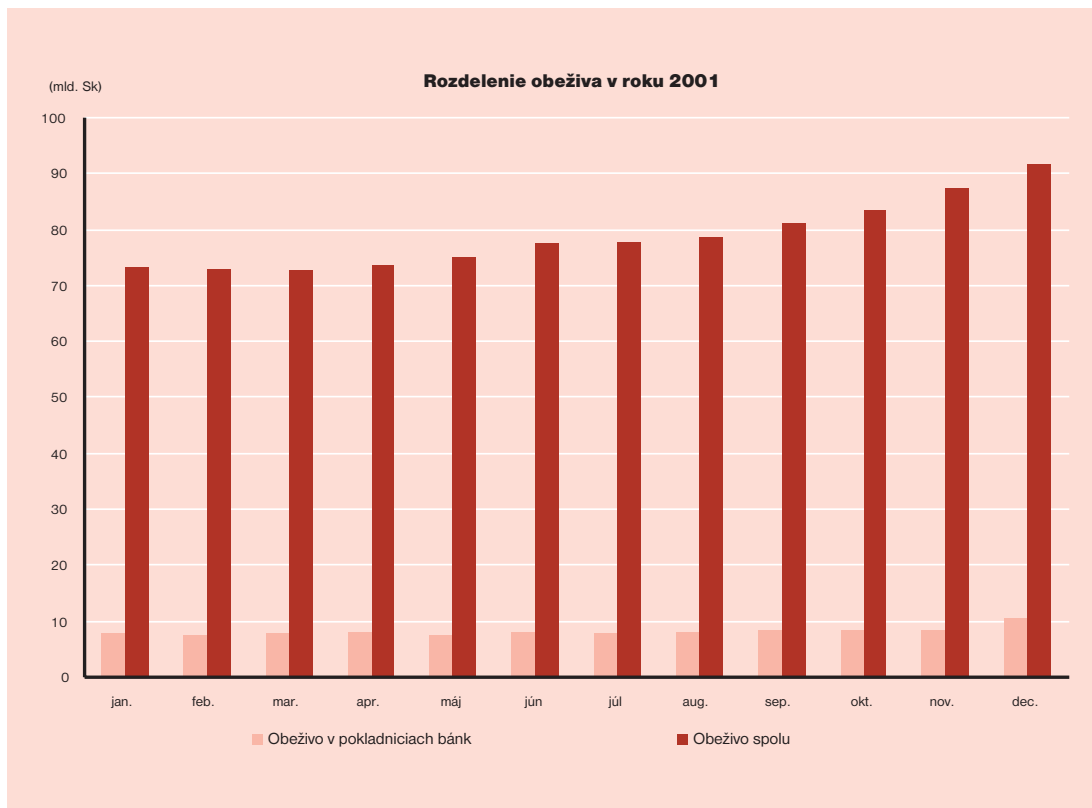
PSM – pamätná strieborná minca

PZM – pamätná zlatá minca

Celkový počet bankoviek v obehu vzrástol o 11,2 mil. kusov (o 9,5 %) na 129,2 mil. kusov. Podiel bankoviek na hodnote peňazí v obehu vzrástol o 0,2 % (na 97,9 %) a ich podiel na celkovom množstve peňazí bol rovnaký ako v roku 2000 (11,9 %).

Celkový prírastok hodnoty bankoviek v obehu bol 15,1 mld. Sk. Najvyšší medzročný rast zaznamenali bankovky v nominálnych hodnotách 5000 Sk (30,7 %) a 1000 Sk (15,6 %). Ich podiel na celkovej hodnote obeživa predstavoval ku koncu roka takmer 88 %.

Celková hodnota obehových mincí vzrástla oproti roku 2000 o 9,3 % (na takmer 1,4 mld. Sk) a ich počet o 9,8 % (na 955,3 mil. kusov). Ku koncu roka 2001 bol podiel obehových mincí na celkovej hodnote obeživa 1,5 %, ale na celkovom množstve peňazí v obehu bol až 88 %. Hodnota a množstvo mincí v obehu vzrástli vo všetkých nominálnych hodnotách.

Hodnota peňazí v obehu na jedného obyvateľa vrátane pamätných mincí dosiahla k 31. decembru 2001 sumu 17 015,40 Sk. Z uvedenej sumy predstavovali bankovky 16 656,90 Sk, obehové mince 253,30 Sk a pamätné mince 105,20 Sk. V porovnaní s rokom 2000 vzrástla celková hodnota peňazí v obehu na jedného obyvateľa o 2 890,80 Sk. Hodnota bankoviek na jedného obyvateľa vzrástla o 2 857,70 Sk,

obehových mincí o 22,40 Sk a pamätných mincí o 10,70 Sk.

V roku 2001 pripadlo na jedného obyvateľa Slovenskej republiky 24 kusov bankoviek (v roku 2000 to bolo 22 kusov), pričom najpočetnejšie boli zastúpené bankovky v nominálnej hodnote 1000 Sk (8 kusov) a 20 Sk (5 kusov). Počet obehových mincí na jedného obyvateľa bol 178 kusov (161 kusov v roku 2000) s najvyšším podielom halierových mincí, a to desaťhaliernikov v počte 53 kusov a dvadsaťhaliernikov v počte 45 kusov. Celkový počet halierových mincí v obehu pripadajúcich na 1 obyvateľa (120 kusov) je vysoký. Mince sa vzhľadom na ich nízku reálnu hodnotu do NBS vracajú iba v polovičnom množstve v porovnaní s ich výdajom.

Vývoj štruktúry peňazí v obehu sa prejavuje na hodnote peňažného znaku meraného pomerom hodnoty a množstva jednotlivých druhov peňazí. Vysoké množstvo mincí v obehu (z celkového počtu bankoviek a mincí 1,085 mld. kusov predstavovali 955,3 mil. kusov) ovplyvňuje

Stav obeživa v mil. Sk

Nominálna hodnota	Stav k 31.12.2000	Stav k 31.12.2001	Podiel v % k 31.12.2000	Podiel v % k 31.12.2001
Bankovky	74 515,52	89 605,02	97,70	97,89
5000 Sk	29 410,97	38 430,39	38,56	41,98
1000 Sk	36 175,02	41 826,63	47,43	45,70
500 Sk	4 093,03	4 280,33	5,37	4,68
200 Sk	1 338,42	1 470,48	1,75	1,61
100 Sk	2 378,91	2 405,31	3,12	2,63
50 Sk	622,16	662,98	0,82	0,71
20 Sk	497,01	528,90	0,65	0,58
Obehové mince	1 246,80	1 362,54	1,63	1,49
10 Sk	646,80	707,68	0,85	0,78
5 Sk	221,50	242,25	0,29	0,26
2 Sk	151,35	167,36	0,20	0,18
1 Sk	104,38	110,13	0,14	0,12
0,50 Sk	25,85	25,68	0,03	0,03
0,50 Sk II	27,61	32,53	0,03	0,04
0,20 Sk	43,78	48,65	0,06	0,05
0,10 Sk	25,53	28,26	0,03	0,03
Pamätné mince	510,62	566,18	0,67	0,62
Peniaze spolu	76 272,94	91 533,74	100,00	100,00

Stav obeživa v mil. kusov

Nominálna hodnota	Stav k 31.12.2000	Stav k 31.12.2001	Podiel v % k 31.12.2000	Podiel v % k 31.12.2001
Bankovky	118,02	129,18	11,94	11,91
5000 Sk	5,88	7,69	0,59	0,71
1000 Sk	36,18	41,83	3,66	3,85
500 Sk	8,19	8,56	0,83	0,79
200 Sk	6,69	7,35	0,68	0,68
100 Sk	23,79	24,05	2,41	2,22
50 Sk	12,44	13,26	1,26	1,22
20 Sk	24,85	26,44	2,51	2,44
Obehové mince	870,18	955,26	88,00	88,03
10 Sk	64,68	70,77	6,54	6,52
5 Sk	44,30	48,45	4,48	4,47
2 Sk	75,67	83,68	7,65	7,71
1 Sk	104,38	110,13	10,56	10,15
0,50 Sk	51,69	51,37	5,23	4,73
0,50 Sk II	55,21	65,06	5,58	6,00
0,20 Sk	218,90	243,24	22,14	22,42
0,10 Sk	255,35	282,56	25,82	26,03
Pamätné mince	0,61	0,66	0,06	0,06
Peniaze spolu	988,81	1 085,10	100,00	100,00

Vývoj hodnoty peňažného znaku

(v Sk)

	Bankovky	Obehové mince	Peniaze spolu vrátane pamätných mincí
1994	384,1	2,0	76,4
1995	455,6	1,8	76,7
1996	537,3	1,7	81,8
1997	566,3	1,6	80,5
1998	552,3	1,5	72,2
1999	594,1	1,5	76,1
2000	631,4	1,4	77,1
2001	693,6	1,4	84,4

priemernú hodnotu peňažného znaku, ktorý v roku 2001 dosiahol len sumu 84,40 Sk. V porovnaní s rokom 2000 vzrástla o 7,30 Sk (od roku 1994 len o 8 Sk), hoci hodnota peňažného znaku bankoviek vzrástla takmer dvojnásobne.

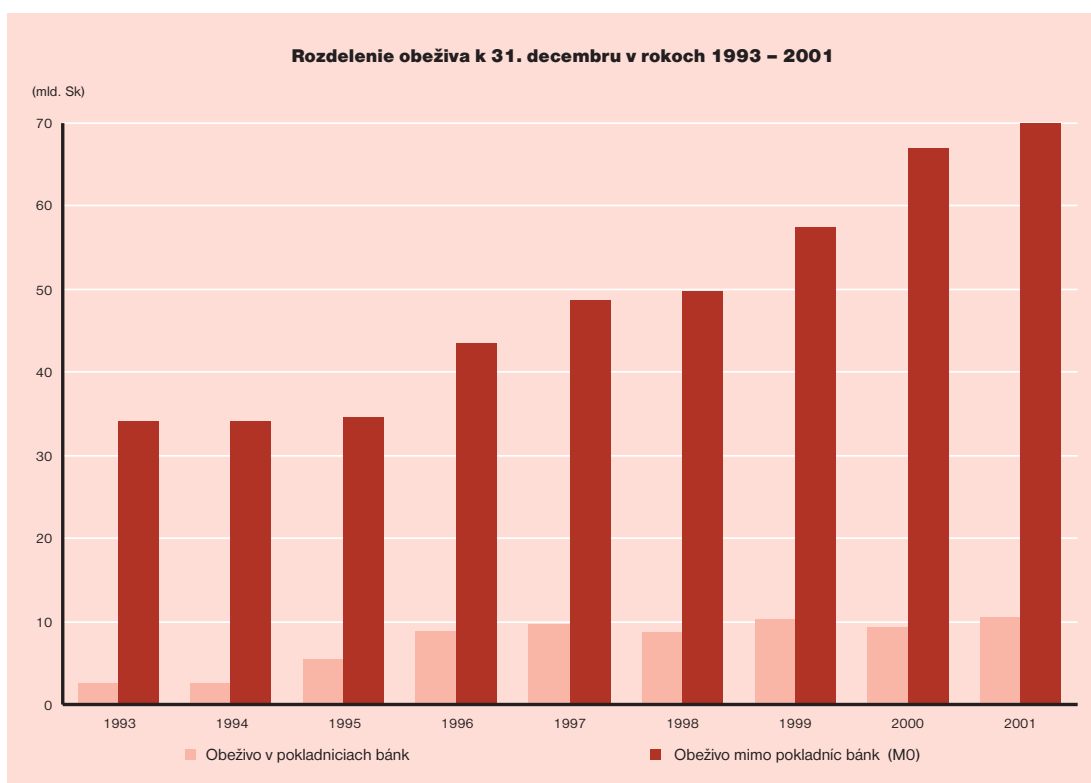
stále rastúci trend. Podiel obeživa v pokladniciach bánk od roku 1996 (s výnimkou roku 1999) klesá a k 31. decembru 2001 dosiahol hodnotu 11,5 %, čo je zrejme spôsobené optimalizáciou potrieb hotovostí bankami.

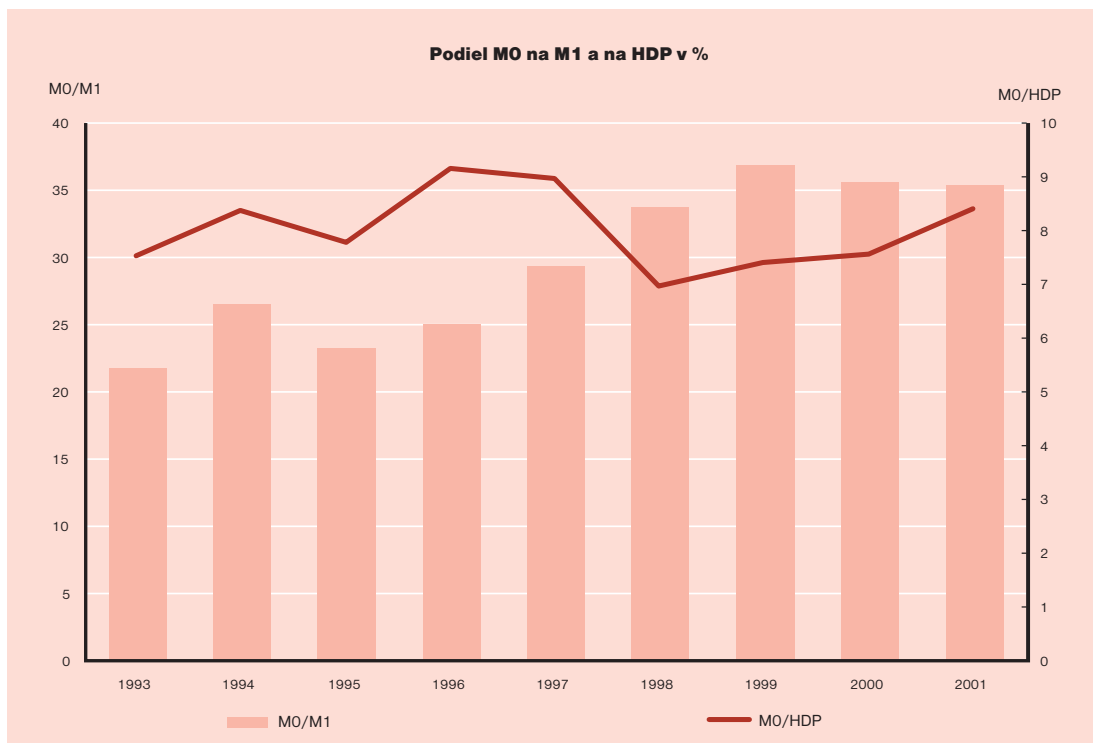
1.3. Obeživo a niektoré makroekonomické veličiny

Podiel M0 na agregáte M1 dosiahol v roku 2000 hodnotu 35,4 % (v roku 2000 to bolo 35,6 %), čo svedčí o pretrvávajúcej nižšej úrovni bezhotovostného platobného styku na Slovensku.

Obeživo mimo pokladnic bánk má od vzniku samostatnej slovenskej meny až po súčasnosť

Pomer M0 a hrubého domáceho produktu sa v Slovenskej republike v roku 2001 v porovnaní

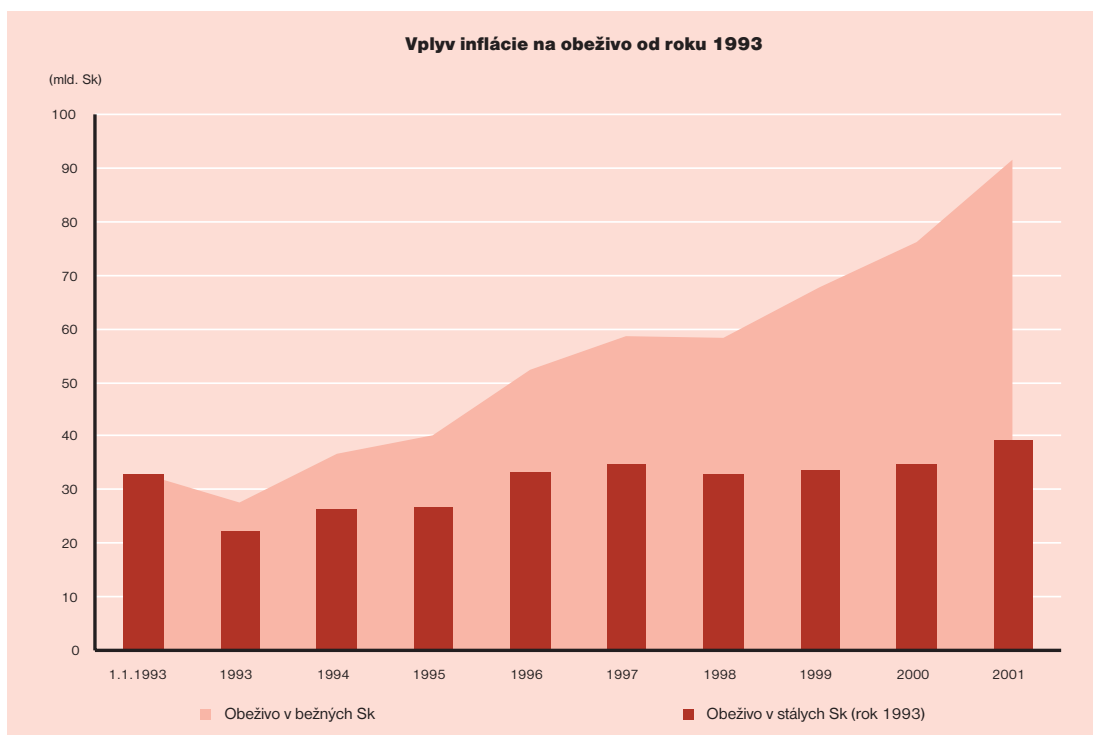

s celým doterajším vývojom výrazne nezmenil a dosiahol hodnotu 8,4 %.

Obeživo v bežných Sk má rastúci trend. Jeho hodnota v stálych Sk v roku 2001 vzrástla o 4,5 mld. Sk (na 39,3 mld. Sk). V porovnaní

s predchádzajúcimi dvoma rokmi nebola inflácia v hodnotenom období rozhodujúcim faktorom prírastku obeživa, čo dokumentuje skutočnosť, že prírastok obeživa bol trojnásobne vyšší ako inflácia.

2. FALZIFIKÁTY PEŇAZÍ ZADRŽANÉ NA ÚZEMÍ SLOVENSKEJ REPUBLIKY

V roku 2001 bolo na území Slovenskej republiky zadržaných spolu 1 380 falzifikátov slovenských korún a valút, čo v porovnaní s rokom 2000 predstavuje zvýšenie ich počtu o 37 %. Z uvedeného množstva falzifikátov bolo 60 % zadržaných priamo v peňažnom obehu pracovníkmi obchodných bánk, nebankových zmenární a bezpečnostných služieb.

2.1. Falzifikáty slovenských korún

Na území Slovenskej republiky bolo zadržaných 411 kusov falzifikátov slovenských korún. Najväčší výskyt bol zaznamenaný v Banskobystrickom kraji, kde bolo v 68 prípadoch zadržaných 106 kusov falzifikátov bankoviek. Najviac falšovanými boli bankovky s nominálnou hodnotou 1000 Sk, 500 Sk a 100 Sk.

Väčšina falzifikátov slovenských bankoviek bola vyrobená striekanou tlačou, resp.

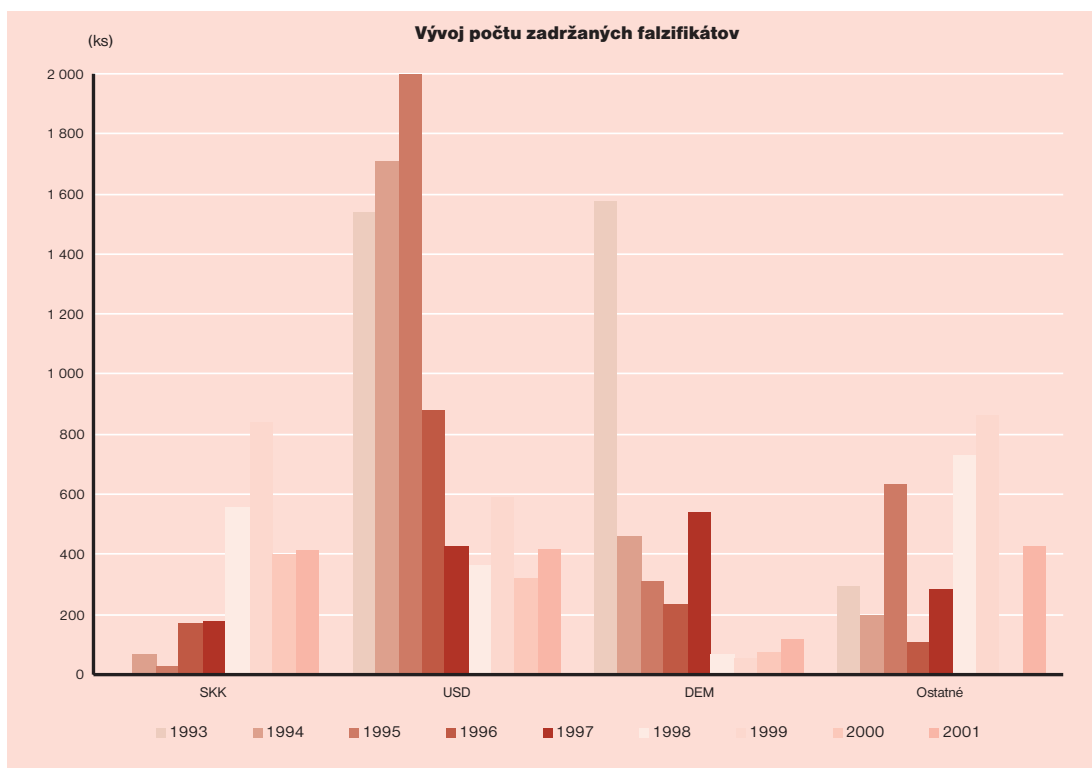
vytlačená na farebnej laserovej tlačiarni. Ich farebnosť bola v porovnaní s pravými bankovkami pomerne verná a niektoré mali napodobnený ochranný prúžok. Z hľadiska kvalitatívnej úrovne vyhotovenia boli falzifikáty bankoviek zaradené prevažne do stupňa nebezpečnosti „4“.

2.2. Falzifikáty valút

V hodnotenom období bolo na Slovensku zadržaných 419 falzifikátov USD, 1 napodobnenina USD a 549 kusov falzifikátov ostatných valút. Najväčší výskyt falzifikátov valút bol zaznamenaný v Bratislavskom kraji.

V porovnaní s rokom 2000 vzrástol počet zadržaných falzifikátov USD o 30 %, pričom prevažná časť bola zadržaná v peňažných ústavoch.

Z hľadiska kvality vyhotovenia falzifikátov USD bol v roku 2001 v porovnaní s predchádzajúcim rokom zaznamenaný mierny nárast počtu falzifikátov zaradených do stupňa nebezpečnosti „1“.

Počet zadržaných falzifikátov Sk**(v ks)**

	Nominálna hodnota										Spolu
	5000	1000	500	200	100	50	20	10	5	P ^{1/}	
1997	5	108	39	0	19	0	2	5	0	0	178
1998	26	439	20	16	32	13	10	0	0	0	556
1999	13	649	47	4	108	17	5	0	0	1	844
2000	12	246	84	5	43	9	3	0	0	0	402
2001	2	278	55	15	54	4	3	0	0	0	411

1/ Pozmenený falzifikát z 200 Sk na 2000 Sk

Štruktúra zadržaných falzifikátov Sk podľa stupňa nebezpečnosti

Stupeň nebez.	1		2		3		4		5		N ^{1/}		Spolu	
	ks	%	ks	%	ks	%	ks	%	ks	%	ks	%	ks	%
1997	0	0	0	0	2	0,6	162	46,7	14	4,0	169	48,7	347	100
1998	0	0	0	0	0	0	477	85,8	79	14,2	0	0	556	100
1999	0	0	0	0	6	0,7	808	95,7	29	3,4	1	0,2	844	100
2000	0	0	0	0	8	2,0	367	91,3	27	6,7	0	0	402	100
2001	0	0	0	0	1	0,2	398	96,9	12	2,9	0	0	411	100

1/ Nezaradené do stupňa nebezpečnosti sú napodobneniny mincí (ktoré sú svojimi parametrami podobné prvým minciam a boli použité v hracích automatoch) a pozmenený falzifikát

Z celkového počtu 61 kusov zadržaných falzifikátov tzv. „superdolárov“ bolo 58 kusov falzifikátov bankoviek nominálnej hodnoty 100 USD a 3 kusy falzifikátov bankoviek 50 USD.

V porovnaní s rokom 2000 vzrástol v hodnotenom období počet zadržaných falzifikátov ostatných valút. Najväčší nárast bol zaznamenaný pri CZK (12-násobné zvýšenie) a pri DEM (zvýšenie o 60 %).

Počet zadržaných falzifikátov USD**(v ks)**

	Nominálna hodnota							Spolu
	1	5	10	20	50	100	P ^{1/}	
1997	0	0	1	20	30	346	34	431
1998	2	0	0	14	10	318	20	364
1999	1	0	2	5	22	550	10	590
2000	2	0	0	5	11	292	13	323
2001	1	0	3	9	7	398	2	420

1/ Pozmenené

Štruktúra zadržaných falzifikátov USD podľa stupňa nebezpečnosti

Stupeň nebez.	1		2		3		4		5		N ^{1/}		Spolu	
	ks	%	ks	%	ks	%	ks	%	ks	%	ks	%	ks	%
1997	73	17,0	5	1,2	301	69,8	17	3,9	1	0,2	34	7,9	431	100
1998	39	10,7	3	0,8	281	77,2	18	5,0	3	0,8	20	5,5	364	100
1999	38	6,4	0	0,0	278	47,1	7	1,2	256	43,4	11	1,9	590	100
2000	39	12,1	9	2,8	248	76,8	12	3,7	2	0,6	13	4,0	323	100
2001	61	14,5	3	0,7	335	79,8	16	3,8	3	0,7	2	0,5	420	100

1/ Nezaradené do stupňa nebezpečnosti sú pozmenené bankovky (kde pravá bankovka nižšej nominálnej hodnoty je upravená na bankovku vyššej nominálnej hodnoty) a napodobnenina

Počet zadržaných falzifikátov ostatných valút

(v ks)

Mena	DEM	ITL	FRF	GBP	ATS	CZK	HUF	Ostatné valuty	Spolu
1997	543	99	101	16	7 731	22	5 211	8	13 731
1998	70	460	226	16	5	9	5 991	13	6 790
1999	56	329	14	13	315	186	0	6	919
2000	73	158	6	8	2	21	0	13	281
2001	119	141	11	1	1	243	1	32	549

Štruktúra zadržaných falzifikátov ostatných valút podľa stupňa nebezpečnosti

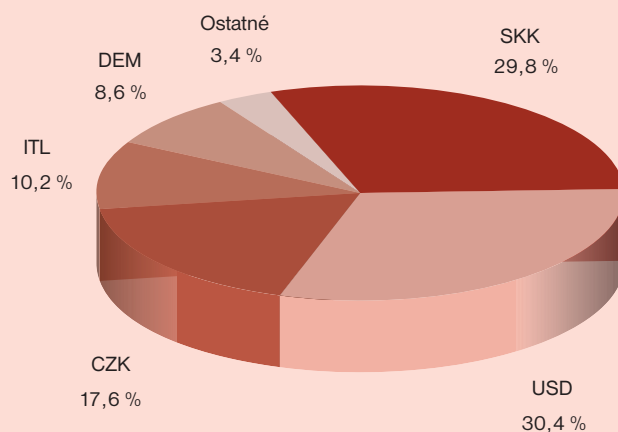
Stupeň nebez.	1		2		3		4		5		N ^{1/}		Spolu	
	ks	%	ks	%	ks	%	ks	%	ks	%	ks	%	ks	%
1997	6	0	502	3,7	13 199	96,1	11	0,1	12	0,1	1	0	13 731	100
1998	0	0	450	6,6	6 319	93,1	16	0,2	4	0,1	1	0	6 790	100
1999	1	0,1	351	38,2	234	25,5	327	35,6	4	0,4	2	0,2	919	100
2000	1	0,4	115	40,9	129	45,9	16	5,7	19	6,7	1	0,4	281	100
2001	0	0,0	58	10,6	461	84,0	25	4,5	2	0,4	3	0,5	549	100

1/ Nezaradené do stupňa nebezpečnosti sú napodobneniny, pozmenené bankovky a skúšobné nátlčky

Vzhľadom na spôsob vyhotovenia a charakter napodobnenia jednotlivých ochranných prvkov bola prevažná časť falzifikátov ostatných valút zaradených do stupňa nebezpečnosti „3“. Vo väčšine prípadov boli falzifikáty vyhotovené na ofsetových strojoch s nedokonalým napodobnením ochranných prvkov.

Z hľadiska štruktúry falzifikátov zachytených na území Slovenskej republiky v roku 2001 mali najväčší podiel falzifikáty USD (30,4 %), SKK (29,8 %), CZK (17,6 %), ITL (10,2 %) a DEM (8,6 %).

Štruktúra zadržaných falzifikátov v roku 2001

2.3. Expertízy poškodených slovenských platidiel

V roku 2001 predložilo Národnej banke Slovenska žiadosť o vykonanie expertízy a vymenovanie náhrady za poškodené bankovky a mince 92 žiadateľov. Výmenu bankoviek, k poškodeniu ktorých došlo v prevažnej miere v dôsledku živelných pohrôm, resp. iných nepredvídaných okolností, uskutočnila Národná banka Slovenska ako jediný oprávnený peňažný ústav v súlade s platnými predpismi.

Celková nominálna hodnota predložených poškodených bankoviek a mincí bola 12 448 530 Sk a Národná banka Slovenska za ne vyplatila náhrady vo výške 12 317 568 Sk, t.j. 98,95 % z ich nominálnej hodnoty.